

การพัฒนาระบบการทำงานที่เฉพาะกิจมาตราส่วนเล็กโดยใช้คอมพิวเตอร์

นายอิทธิ ตรีวิริสดีวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสำรวจ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-838-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012646

i 10297583

DEVELOPMENT OF COMPUTER ASSISTED SMALL SCALE THEMATIC MAPPING SYSTEM

Mr. Itthi Trisirisatayawong

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Engineering

Department of Survey Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาระบบการทำแผนที่เฉพาะกิจมาตราส่วนเล็กโดยใช้คอมพิวเตอร์	
โดย	นายอภิชาติ ตรีสิริสัตยวงศ์	
ภาควิชา	วิศวกรรมสำรวจ	
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สวัสดิ์ชัย	เกรียงไกรเพชร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิพงศ์	วิญญูประดิษฐ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มีชัย ไชยสระแก้ว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ วิเชียรเจริญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สวัสดิ์ชัย เกรียงไกรเพชร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิพงศ์ วิญญูประดิษฐ์)

..... กรรมการ
(นายพงศ์เทพ บันยารชุน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาระบบการทำแผนที่เฉพาะกิจมาตราส่วนเล็กโดยใช้คอมพิวเตอร์
ชื่อนิสิต	นายอภิชาติ ตรีวิริสดีตยวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สวัสดิ์ชัย เกียรติงไกรเพชร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิพงศ์ วิทยุประดิษฐ์
ภาควิชา	วิศวกรรมสำรวจ
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

การทำแผนที่ด้วยมือมีข้อจำกัดหลายประการทั้งในส่วนที่เป็นงานคำนวณ ความรวดเร็ว และความคงเส้นคงวาในการผลิตแผนที่ รวมทั้งความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนที่ ในปัจจุบันเราสามารถนำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องมืออัตโนมัติซึ่งทำงานได้ถูกต้องรวดเร็วมาใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำแผนที่ได้เป็นอย่างดี ซอฟต์แวร์ทางการค้าสำหรับผลิตแผนที่โดยทั่วไปมีราคาแพงและมักต้องใช้เวลาเข้าชุดกับคอมพิวเตอร์ที่ซอฟต์แวร์นั้นถูกออกแบบให้ทำงานด้วยกัน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาระบบทำแผนที่เฉพาะกิจมาตราส่วนเล็กโดยมีคอมพิวเตอร์ช่วย โดยใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในภาควิชาวิศวกรรมสำรวจ

การดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็นสามขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกเป็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแผนที่ซึ่งเดิมอยู่ในรูปกราฟิกให้อยู่ในรูปตัวเลขโดยใช้ Digitizer ผลลัพธ์ที่ได้คือคลังข้อมูลแผนที่ฐาน (Cartographic Data Bank) ซึ่งเป็นที่เก็บค่าพิกัดภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ขั้นตอนที่สองเป็นการจัดสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยประกอบแผนที่ฐาน โปรแกรมนี้จะดึงค่าพิกัดจากคลังข้อมูลเฉพาะส่วนที่ต้องการ คำนวณตามมาตราส่วนและการฉายแผนที่แล้ววาดออกมาเป็นแผนที่ฐาน ขั้นตอนที่สามคือการจัดสร้างโปรแกรมช่วยประกอบข้อมูลเฉพาะกิจซึ่งทำหน้าที่ประกอบสัญลักษณ์แบบจุด (Point Symbol) และข้อความต่าง ๆ เข้ากับแผนที่ฐานเพื่อให้ได้แผนที่เฉพาะกิจที่สมบูรณ์

ซอฟต์แวร์ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยนี้สามารถใช้ผลิตแผนที่เฉพาะกิจมาตราส่วนเล็กแบบ
ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในด้านการศึกษาการสอนวิชาทำแผนที่ ลักษณะของโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ทั้งสองซึ่งเป็นโปรแกรมโครงสร้าง ทำให้สามารถพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ได้ต่อไปอีกในอนาคต

Thesis Title   Development of Computer Assisted Small Scale
                                  Thematic Mapping System

Name   Mr. Itthi Trisirisatayawong

Thesis Advisor   Assistant Professor Swatchai Kriengkraipet

Thesis Co-Advisor   Assistant Professor Soottipong Winyoopradist

Department   Survey Engineering

Academic Year   1986

ABSTRACT

Manual map making has several limitations, such as time consuming computing work, slow speed, inconsistent^{cy} of production and inflexibility in changing elements and design of the map. At present, computer and automatic devices are available to use in map making. Computerized map making is more flexible and faster than manual method. Other benefits are product of better accuracy and uniform consistency. Commerical mapping softwares are generally very expensive and dependent on hardware, so the objective of this research project is to study and develop a software for small scale thematic mapping to run on the computer facility in the department of Survey Engineering.

This research was divided into three phases. The first was to establish a small scale cartographic data bank to store geographic coordinates of the whole world. The second phase was to build a computer program for base map compilation. And the last step was to make a thematic data compilation program to compile point symbols and texts

on base map in order to complete a thematic map.

The developed software can be used to produce small scale thematic maps and can also be applied in cartography education. Because both programs are structured program, future development and revision to enhance capability can be done without difficulty.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผศ. สวัสดิ์ชัย เกரியงไทรเพชร ซึ่งได้ให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้และได้ให้ความรู้ตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ขอขอบพระคุณ ผศ. สุทธิพงศ์ วิญญูประดิษฐ์ ที่ได้ให้แนวความคิดอันมีประโยชน์อย่างมากในระหว่างการทำงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณคุณอาจารย์ในภาควิชาวิศวกรรมสำรวจทุกท่านที่ได้สั่งสอน ให้ความรู้รวมทั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณกรมที่ดินที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาต่อครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ คุณชวลิต จุฑะพุกธิ และคุณพงศ์เทพ บินยารชุน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านตลอดมา

คุณอรดี กาญจนภิ และคุณสมบัติ ทรัพย์สวนแดง ได้กรุณาสละเวลาช่วยพิมพ์และทำวิทยานิพนธ์นี้จนลุล่วง ขอขอบคุณ

อิทธิ ตริสิริสัตยวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ผ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการรูปประกอบ	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย	3
อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	4
แนวคิดและขั้นตอนในการพัฒนางานวิจัย	4
2 การสร้างคลังข้อมูลแผนที่ฐาน	6
โครงสร้างของคลังข้อมูลแผนที่ฐาน	7
การนำข้อมูลเข้าสู่คลังข้อมูล	13
ประสิทธิภาพของคลังข้อมูลแผนที่ฐาน	15
3 การประกอบแผนที่ฐาน	17
ลักษณะและโครงสร้างของโปรแกรม BASMAP	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	องค์ประกอบของแผนที่ฐานในโปรแกรม BASMAP	19
	มาตราส่วน	19
	การฉายแผนที่	19
	ขอบเขตพื้นที่	25
	ลักษณะทางภูมิศาสตร์และการปกครอง	25
	ขอบแผนที่	26
	เส้นโครงแผนที่	26
	ประสิทธิภาพของโปรแกรม BASMAP	27
4	การประกอบข้อมูลเฉพาะกิจ	38
	การเยนเนอร์ไลเซชัน	39
	การแสดงผลสัญลักษณ์บนแผนที่	40
	ลักษณะและโครงสร้างของโปรแกรม THEMAP	42
	ส่วนแสดงผลสัญลักษณ์	42
	ส่วนเขียนตัวอักษร	42
	ส่วนลากเส้น	44
	ส่วนวาดแผนที่เฉพาะกิจ	44
	ประสิทธิภาพของโปรแกรม THEMAP	48
5	บทสรุป	53
	ผลลัพธ์ของการวิจัย	53
	ประโยชน์ที่ได้รับ	55
	ข้อเสนอแนะ	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	57
ภาคผนวก	59
ก. รายละเอียดของซอฟต์แวร์ช่วยทำแผนที่เฉพาะกิจ	60
ข. ลักษณะของโปรแกรม BASMAP และ THEMAP	63
ค. การใช้โปรแกรม BASMAP	67
ง. การใช้โปรแกรม THEMAP	82
ประวัติ	95

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
3.1	ชนิดของการฉายแผนที่ซึ่งสามารถเลือกใช้ในโปรแกรม BASMAP	24
ก.1	ชื่อของไฟล์ดัชนีและไฟล์เก็บค่าพิกัดของแต่ละทวีป	62

รายการรูปประกอบ

รูปที่		หน้า
2.1	แสดงการให้รหัสของข้อมูลแผนที่ฐาน	8
2.2	การให้รหัสของ Line Segment	11
2.3	โครงสร้างของแต่ละเรคคอร์ดในไฟล์ดัชนี	11
2.4	ความสัมพันธ์ระหว่างไฟล์ดัชนีและไฟล์เก็บค่าพิกัด	12
2.5	โครงสร้างของคลังข้อมูลแผนที่ฐาน	12
3.1	โครงสร้างของโปรแกรม BASMAP	20
3.2 ก	แผนผังการทำงานของส่วนควบคุม	21
3.2 ข	แผนผังการทำงานของส่วนรับข้อมูล	22
3.2 ค	แผนผังการทำงานของส่วนแสดงผล	23
3.3	MERCATOR PROJECTION	29
3.4	ECKERT IV PROJECTION	30
3.5	INTERRUPTED SINUSOIDAL PROJECTION	31
3.6	AZIMUTHAL EQUIDISTANT	32
3.7	ALBERS EQUAL-AREA CONIC	33
3.8	LAMBERT AZIMUTHAL EQUAL AREA (ASIA)	34
3.9	LAMBERT AZIMUTHAL EQUAL AREA (EUROPE)	35
3.10	TRANSVERSE MERCATOR	36
3.11	BONNE'S PROJECTION	37
4.1	โครงสร้างของโปรแกรม THEMAPP	43

รายการประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
4.2	ขั้นตอนการทำงานของส่วนแสดงสัญลักษณ์	45
4.3	ขั้นตอนการทำงานของส่วนเขียนตัวอักษร	46
4.4	ขั้นตอนการทำงานของส่วนลากเส้น	47
4.5	แผนที่เฉพาะกิจแสดงวัตถุดิบของทวีปยุโรป	50
4.6	แผนที่เฉพาะกิจแสดงผลผลิตทางการเกษตรของเอเชียอาคเนย์	51
4.7	แผนที่เฉพาะกิจแสดงจำนวนประชากรของทวีปต่าง ๆ	52
ข.1	โครงสร้างของโปรแกรม BASMAP	66
ค.1	แผนผังการทำงานของโปรแกรม BASMAP	68
ค.2	แผนผังการทำงานของส่วน REPORT	69
ค.3	แผนผังการทำงานของส่วน INPUT	70
ค.3.1	แผนผังการทำงานของ SCALE	71
ค.3.2	แผนผังการทำงานของ PROJECTION	72
ค.3.3	แผนผังการทำงานของ PLOTTING AREA	73
ค.3.4	แผนผังการทำงานของ FEATURE	74
ค.3.5	แผนผังการทำงานของ WINDOW	75
ค.3.6	แผนผังการทำงานของ GRATICULE	76
ค.4	แผนผังการทำงานของส่วน PLOT	77
ค.4.1	แผนผังการทำงานของการวาดแผนที่ฐานบนโต๊ะ TA 2	78
ค.4.2	แผนผังการทำงานของเก็บแผนที่ฐานในหลอดไฟล์	79
ค.5	แผนผังการทำงานของ MENU	80
ค.6	แผนผังการทำงานของ HELP	81
ง.1	แผนผังการทำงานของโปรแกรม THEMAPP	83

รายการรูปประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
ง.2	แผนผังการทำงานของส่วน OPEN FILE	84
ง.3	แผนผังการทำงานของส่วน INITIALIZATION	85
ง.4	แผนผังการทำงานของส่วน SYMBOLIZATION และ LETTERING	86
ง.4.1	แผนผังการทำงานของส่วนการวาดสัญลักษณ์	87
ง.4.2	แผนผังการทำงานของส่วนการเขียนข้อความ	88
ง.5	แผนผังการทำงานของส่วนการลากเส้นตรง	89
ง.5.1	แผนผังการทำงานของส่วนการลากเส้นตรงโดยการติจ้ติจ้จุด	90
ง.5.2	แผนผังการทำงานของส่วนการลากเส้นตรงโดยการระบุพิกัดผ่านคีย์บอร์ด	91
ง.6	แผนผังการทำงานของส่วน PLOT MAP	92
ง.7	แผนผังการทำงานของส่วน TA 2	93
ง.8	แผนผังการทำงานของส่วนเก็บข้อมูลลงพล๊อตไฟล์	94